

Ľudia by sa mohli spýtať:
 V súčasnosti vládcovia
 nie sú neprítomní v ríši,
 prečo je teda v ríši zmätok?
 Mozi povedal:
 Politickí lídri súčasnosti
 sú celkom odlišní
 od lídrov minulosti.
 Situácia je podobná
 ako Päť trestov
 a Vládca Miao.
 V dávných časoch
 múdri králi
 vytvorili zákonník
 Piatich trestov
 a zaviedli v ríši poriadok.
 Keď ale vládca Miao
 ustanovil Päť trestov,
 narušili jeho ríšu.
 Môže to byť preto,
 že Päť trestov je chybných?
 V skutočnosti chyba spočíva
 v ich použití.
 „Trestný zákon z Lu“
 spomedzi kníh
 dávných kráľov hovorí:
 „Medzi ľuďmi z Miao
 boli tresty uplatňované
 bez použitia nariadení
 a výstrah.
 Vytvorili zákonník
 s piatimi mučeniami
 a nazvali ho zákon.“
 Toto je vysvetlením,
 že tí, ktorí vedľa,
 ako uplatňovať tresty,
 môžu ľuďom vládnuť
 pomocou nich.
 A tí, ktorí to nevedia,
 z nich urobia päť mučení.
 Môže to byť preto,
 že Päť trestov je chybných?
 Iba keď ich použitie
 nie je k veci,
 stane sa z nich päť mučení.
 A tiež „Shu Ling“,
 spomedzi kníh
 dávných kráľov, hovorí:
 „Tie isté ústa môžu
 vytvoriť priateľstvo

alebo vojnu.“
 Tým je vyjadrené, že človek,
 ktorý dokáže použiť ústa
 dobre, vytvorí priateľstvo,
 a ten, kto to nedokáže,
 podráždi nepriateľov.
 Môže to byť preto,
 že na vine sú ústa?
 Chyba v skutočnosti spočíva
 v ich použití,
 ktoré podráždi nepriateľov.
 Preto dosadenie vládcu
 v dávných časoch
 bolo s úmyslom
 vládnuť ľuďom.
 Tak ako je v klbku
 jedno vlákno na to, aby
 držalo pohromade ostatné,
 tak aj vládca je na to,
 aby držal pohromade
 všetkých zlých a skazených
 v ríši
 a uviedol ich úmysly
 do harmónie
 (s ich nadriadenými).
 Tak „Xiang Nian“
 spomedzi kníh
 dávných kráľov hovorí:
 „Teraz je ríša ustanovená
 a hlavné mesto určené:
 Nebo dosadilo
 cisára, kráľov, pánov,
 nie preto,
 aby ich učinilo pyšnými,
 a Nebo vymenovalo
 ministrov
 a vládných úradníkov
 nie preto,
 aby ich učinilo záhaľčivými –
 bolo to preto, aby medzi nich
 rozdelilo povinnosti
 a poverilo ich
 dodržiavaním
 nebeskej spravodlivosti.“
 Tým je vyjadrené to,
 že keď Boh a duchovia
 v minulosti
 ustanovili hlavné mesto
 a dosadili vládcov,
 nebolo to preto, aby

im dali vysokú hodnotu
 a značné odmeny,
 a aby im dali
 bohatstvo a uznanie
 a nechali ich žiť v pohodlí
 a bez starostí.
 Bolo to v skutočnosti preto,
 aby presadili výhody
 a eliminovali nešťastia
 medzi ľuďmi,
 aby obohatili chudobných,
 zväčšili počet nemnohých,
 aby priniesli bezpečie tam,
 kde je nebezpečenstvo
 a aby obnovili poriadok tam,
 kde je zmätok –
 práve z tohto dôvodu boli
 politickí lídri vymenovaní.
 A tak dávni múdri králi
 vykonávali svoje vládnutie
 v súlade s tým.
 Avšak páni v súčasnosti
 robia presný opak.
 Vládnutie je vykonávané
 kvôli vyhľadávaniu lichôtok.
 Otcovia, bratia a ostatní
 príbuzní a priatelia
 sú dosadzovaní
 po pravici a ľavici
 a sú vymenovaní
 za vládcov ľudí.
 Vedia,
 že nadriadený určil
 vládcov nie kvôli
 blahobytu obyvateľov,
 sa všetci obyvatelia
 držia bokom
 a nestotožňujú sa
 s nadriadeným.
 Preto
 zámary nadriadeného
 a podriadených
 nie sú zjednotené.
 Z toho dôvodu
 odmeny a chvály
 nepovzbudia ľudí,
 aby konali dobro
 a tresty a pokuty
 im nezabránia
 konať zlo.

Ako vieme, že to tak je?
Pri vládnutí krajine
vládca vyhlasuje:
„Každého, kto si zaslúži
odmenu, toho odmením.“
Za predpokladu,
že zámery nadriadeného
a podriadených
sú odlišné,
potom každý,
koho nadriadený odmení,
toho verejnosť zavrhnú.
A v živote spoločenstva
je zavrnutie verejnosťou
najvyššie.
Aj keď príde odmena
od nadriadeného,
nebude povzbudením.
Pri vládnutí krajine
vládca opäť vyhlasuje:
„Každého, kto si zaslúži trest,
toho potrestám.“
Za predpokladu,
že zámery nadriadeného
a podriadených
sú odlišné,
potom každý,
koho nadriadený potrestá,
bude verejnosťou chválený.
A v živote spoločenstva
je pochvala verejnosťou
najvyššia.
Aj keď príde trest
od nadriadeného,
nebude prekážkou.
Takže
pri spravovaní krajiny
a vládnutí ľuďom,
ak odmeny nedokážu
ľudí povzbudiť,
aby konali dobro
a tresty im nedokážu
zabrániť,
aby konali zlo,
nie je to rovnaké,
ako na počiatku
ľudského života, keď
nebolo žiadnych vládcov?
Ak je to rovnaké s vládcami
alebo bez nich,

nie je to spôsob
ako vládnuť ľuďom
a zjednotiť zástupy.
Pretože dávni múdri králi
dokázali zachovávať princíp
stoženia sa
s nadriadeným,
keď sa stali vládcami,
zámery nadriadeného
a podriadených sa stali
zameniteľnými.
Ak si nadriadený vyhradil
pre seba špeciálne
prostriedky, podriadení
ich mohli zdieľať.
Ak ľudia mali nejaké
nevyriešené krivdy
alebo nahromadené ujmy,
nadriadený ich odstránil.
Preto ak existoval
cnostný človek
tisíce li ďaleko, aj keď
(tú skutočnosť) nevedeli
všetci príslušníci jeho klanu
a nevedeli to ani všetci ľudia
v rovnakom okrese,
cisár ho mohol odmeniť.
A ak existoval zlý človek
tisíce li ďaleko, aj keď
(tú skutočnosť) nevedeli
všetci príslušníci jeho klanu
a nevedeli to ani všetci ľudia
v rovnakej dedine,
cisár ho mohol potrestať.
Preto všetci ľudia na svete
boli prekvapení
a dôsledne sa vyhýbali
konaniu zla, hovoriac:
„Cisár má sluch a zrak
ako duch.“
Ale dávni králi hovorili:
„Nebol to duch
ale iba schopnosť
používať oči a uši iných,
aby napomohol
vlastnému sluchu a zraku,
používať ústa iných,
aby napomohol vlastnej reči,
používať mysle iných,
aby napomohol

vlastnému mysleniu,
používať údy iných
aby napomohol
vlastným činom.“
Keď je mnoho tých, ktorí
pomáhajú sluchu a zraku
človeka, potom samozrejme
človek počuje a vidí ďaleko;
keď je mnoho tých, ktorí
pomáhajú reči človeka,
potom dobrá rada človeka
dokáže utešiť mnohých;
keď je mnoho tých, ktorí
pomáhajú mysleniu človeka,
potom sa jeho plány
môžu utvárať rýchlo;
keď je mnoho tých, ktorí
človeku pomáhajú s činmi,
potom môže človek dokončiť
svoje úlohy rýchlo.
Takže neexistoval
žiaden iný dôvod
úspechu a veľkej slávy
dávnych mudrcov
než ten, že dokázali
zachovávať princíp
stoženia sa s nadriadeným
vo svojom vládnutí.
Jeden
z „Chválospevov Zhou“
spomedzi diel
dávnych kráľov hovorí:
„Prišli navštíviť
jeho Veličenstvo.
Denne hľadali
kódex náležitosti.“
Toto popisuje,
ako v dávnych časoch
feudálni páni prichádzali
na cisársky dvor
na jar i jeseň,
aby od cisára prijímali
striktne inštrukcie
a náležite vládli
svojim štátom,
keď sa vrátili;
a nebolo nikoho
medzi tými,
ktorí sa dostali
pod takú vládu,

ktorí by sa neodvážili úplne sa podriaadiť. V tom čase sa nikto neodvážil poplietť inštrukcie od cisára. A takto hovorí jedna óda: „Moje mužstvo je zložené z bielych koní a čiernych mánov. Šesť úzd vyzerá luxusne. Klusajú a cválajú. Úvahy (stanoviská) cisára sú výlučné.“
Ďalej: „Moje mužstvo sa skladá z tmavosivých koní. Šesť úzd vyzerá ako hodváb. Klusajú a cválajú. Plány cisára sú výlučné.“
Tým je vyjadrené, že len čo objavili zlo či dobro, dávni feudálni páni vždy náhlivo cválali k cisárovi a oznámili mu to. Preto odmeny prichádzali cnostným a tresty dopadali na hriešnych. Nevinní neboli žalovaní a vinní neboli oslobodení. A všetko toto je výsledkom praktikovania princípu stožnenia sa s nadriadeným. Preto Mozi povedal: Ak vládovia a páni sveta úprimne túžia obohatiť svoju krajinu a znásobiť svoj ľud, uviesť vládnutie a súdnicstvo do poriadku a stabilizovať štát – ak je tak, potom si nemôžu dovoliť nepochopiť princípu stožnenia sa s nadriadeným, ktorý je základom vládnutia.

Stožnenie sa s nadriadeným III: Mozi povedal: Záujem múdreho vládcu leží v uskutočňovaní toho, čo medzi ľuďmi prispieva k poriadku a vyhýbaní sa tomu, čo prispieva k zmätku. Čo je ale to, čo prispieva k poriadku medzi ľuďmi? Keď vládnutie vládcu zodpovedá túžbam ľudí, bude tam poriadok, ináč tam bude zmätok. Ako to vieme? Keď vládnutie vládcu zodpovedá túžbam poddaných, vyjadruje to pochopenie súhlasu a nesúhlasu ľudí. Keď tam existuje také pochopenie, dobro bude odhalené a odmenené a zlo bude odhalené a potrestané a v krajine bude zaiste poriadok. Keď vládnutie vládcu nezodpovedá túžbam poddaných, vyjadruje nedostatok pochopenia súhlasu a nesúhlasu poddaných. Keď tam existuje také nepochopenie, potom dobro nebude odhalené a odmenené a zlo nebude odhalené a potrestané. Keď nebude dobro odmenené a zlo potrestané, také vládnutie zaiste uvedie krajinu do zmätku. Preto keď odmeny a tresty nezodpovedajú túžbam ľudí,

je potrebné tú záležitosť starostlivo preskúmať. Ako je ale možné túžbam ľudí (ktorých je tak veľa a sú také rôzne), vyhovieť? Preto Mozi povedal: Môže to byť dosiahnuté iba osvojením si princípu stožnenia sa s nadriadeným vo vládnutí. Ako vieme, že princípu stožnenia sa s nadriadeným, dokáže vládnuť riši? Prečo teda nepreveriť vládnutie a teóriu vládnutia v dávnych časoch? Na počiatku nebolo žiadneho vládcu a každý bol nezávislý. Keďže bol každý nezávislý, existoval jeden zámer, keď bol jeden človek, desať zámerov, keď bolo desať ľudí, sto zámerov, keď bolo sto ľudí, tisíc zámerov, keď bolo tisíc ľudí, a tak ďalej až kým sa množstvo ľudí stalo nespočetným a množstvo rôznych zámerov sa tiež stalo nespočetným. A každý z nich schvaľoval vlastné názory a odmietal názory iných. A existoval tam spor medzi silnými a zápas medzi slabými. Preto si Nebo želalo zjednotiť štandardy sveta. Bol vybraný cnostný človek a ustanovený cisárom. Vedomý si nedostatku vlastných schopností

vládnúť ríši,
zvolil si cisár
ďalších najlepších
(v cnosti a múdrosti)
a ustanovil ich
traja ministrami.
Vedomí si nedostatku
vlastných schopností
pomáhať cisárovi,
traja ministri ďalej
rozdělili ríšu
na feudálne štáty
a pridělili ich
feudálnym pánom.
Vedomí si nedostatku
vlastných schopností
vládnúť všetkému, čo bolo
medzi jeho štyrmi hranicami,
feudálny pán si ďalej
zvolil svojich najlepších
a poveril ich funkciami
ministrov a tajomníkov.
Vedomí si nedostatku
vlastných schopností
pomáhať svojmu feudálnemu
pánovi, ministri a tajomníci
si opäť zvolili
nasledujúcich najlepších
a ustanovili ich
prednostami okresov
a patriarchami klanov.
Preto, pri vymenovaní
troch ministrov,
feudálnych pánov,
ministrov a tajomníkov,
prednostov okresov
a patriarchov klanov,
cisár ich nevyberal
kvôli bohatstvu a počtám,
voľnému času a pohodliu.
Zamestnal ich,
aby pomohli pri vládnutí
a v súdnictve.
Preto, keď Nebo
ustanovilo ríšu,
umiestnilo hlavné mesto
a poverilo najvyššieho
vládcu, kráľov,
pánov, vojvodov,
ustanovilo tajomníkov,

učencov, profesorov
a staršínov – nebolo to preto,
aby im doprialo pohodlie,
ale len aby rozdělilo úlohy
a uložilo im pomáhať
uskutočňovať svetlo Neba.